

A qui pertany el passat jueu?

El 16 de Gener de 2004 el periòdic AVUI va publicar una carta de Michael Freund, Director de Comunicacions per a B.Netanyahu. Sota el títol "Ens van robar", reclama les propietats expropiades als jueus de Mallorca (i de tota Espanya) durant els processos que van acabar amb l'Expulsió d' 1492.

Aquest article va sortir el Gener 2004, al butlletí de la Comunitat Jueva ATID de Catalunya en resposta a la carta de M. Freund.

Placa en honor a Samuel HaSardi
Calle Marlet, Barcelona. S. XIII

Ha hagut de ser una persona de fora de la comunitat jueva d'aquí qui obrís la porta perquè comencem a parlar d'aquest tema. Com a jueva barcelonina ja fa temps que reflexiono sobre aquestes idees, que són les que m'han inspirat a dissenyar i a conduir les meves visites al Call, que s'han anat convertint en un afer molt més complex i de fons.

Més que propietats immobles (tal com comenta Michael Freund), jo em referiria a un altre tema: l'apropiació del nostre relat, la nostra cultura. És el que s'està fent des de l'inici del projecte de Girona, la Red de Juderías, i que molt aviat es farà a Barcelona. Museus muntats entorn esteles de cementiris i objectes de col·leccions privades o fons d'altres museus, exposats rere vitrines de disseny amb una música de fons molt agradable...

Ja sabem el que passa quan es comença a "explotar" amb un "interès cultural" la tradició i el llegat d'un poble minoritari, sense participació real i autèntica dels seus representants locals.

Aquestes iniciatives, en lloc d'obrir un diàleg que permeti debatre temes -pendents i actuals a la vegada- que apropiarien gent diversa, manipulen i controlen al seu antull tant el material com el missatge tramès, reduint-ho tot a una oferta comercial. No només hi ha una total desconexió, encara que a vegades encoberta, amb la continuïtat del nostre poble, sinó que actuen com si es tractés de vestigis d'una cultura extingida, com ara la romana. Els arqueòlegs parlen de "trobada estrella" com si es tractés d'un trofeu.

Què passarà amb altres objectes com ara *sifrei tora*, llibres, estris de la vida quotidiana i religiosa, que s'han anat trobant i col·leccionant? Això representa, tot i que pot ser un volum molt escàs, el que els jueus van haver d'abandonar en marxar. A qui correspon aquest patrimoni? Per a qui té més significat? Qui ha d'explicar què representa i qui ha de decidir sobre el seu ús i destí? I que passa quan són tombes amb ossos? També han de ser peces de museu?

Els jueus d'aquí en sabem la resposta, però: com es fa, en tant que minoria, per fer comprendre a les autoritats i a la societat que ja és hora de tractar aquest tema amb sensibilitat? Evidentment, és la nostra responsabilitat reconstruir i revaloritzar el nostre passat com a part de la nostra identitat. Ningú no ho pot fer per nosaltres.

Barcelona serà la primera ciutat de la Red de Juderías amb població jueva. Podria ser una oportunitat de fer les coses d'una altra manera. Pregunto: tenim interlocutors vàlids? L'Ajuntament està molt interessat en la recuperació del Call. El 7 de setembre passat, en ocasió de la "Jornada Europea de Cultura Jueva", van presentar públicament una proposta molt ambiciosa, elaborada sense la participació dels jueus que hi vivim i que treballem a la ciutat, i sense expressar cap interès sobre el fet que ells també puguin identificar-se amb aquest projecte.

I per últim: podem confiar aquesta gestió a una administració que fa menys d'un any va encarregar l'excavació d'una gran part de l'antic cementiri jueu a Montjuïc, producte de la qual es van trobar 557 sepultures? Aquesta acció es va realitzar amb impunitat i secretisme, excavant unes terres on reposen avantpassats del nostre poble, alguns dels quals -tal vegada- van ser morts en els repetits avalots que van patir durant la seva llarga permanència a la ciutat. Per el judaisme el respecte als difunts es un precepte fonamental. Les comunitats jueves de Barcelona no van ser informades amb total claredat sobre el procés de les excavacions. Haurien d'haver estat assabentades de cada pas que es feia i el seu parer hauria d'haver estat respectat.

Ara per ara, només podem dir: Barcelona, això no està **B**.

Dominique Tomasov Blinder. Arquitecta, viu i treballa a Barcelona des de 1991.